

Wytyczne konserwatorskie dot. zabezpieczenia Smoczej Jamy

w zespole Wzgórza Wawelskiego

1. Smocza Jama stanowi zabytek nieruchomy wpisany do rejestru na podstawie decyzji Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego o uznaniu za zabytek znak L.AK.11/Ka/2/Kr/33 z dn. 20.02.1933 poz.7 oraz decyzji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zmianie decyzji w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości znak OZKr.DW.4141-A-62/08 z dn. 8.09.2008 r. dotyczącej całości Wzgórza Wawelskiego (nr rejestru A-7), w związku z czym podlega pełnej ochronie konserwatorskiej. Jako część zespołu Wzgórza Wawelskiego Smocza Jama stanowi także chronione prawem stanowisko archeologiczne.
2. Na wartość zabytkową Smoczej Jamy składają się zarówno elementy przyrody nieożywionej (skała, naturalny kształt jaskini z charakterystycznymi formami urzeźbienia skały), historyczne struktury budowlane (mury fortyfikacji kleszczowych, XIX-wieczna wieżyczka studzienna adaptowana na klatkę schodową w 1918 r., pozostałości drugiej klatki schodowej, gotycki portal wtórnie użyty w XIX w. jako wejście do jaskini, kopuła nad komorą Grabowskiego i in.), warstwy archeologiczne, jak też wartości niematerialne związane z tradycją miejsca (legendarne i historyczne, m.in. najstarszy obiekt w Krakowie udostępniony turystycznie).
3. Planowane prace zabezpieczające winny uwzględnić całość wymienionych wyżej wartości zabytkowych, w szczególności należy dążyć do zminimalizowania zmian w wyglądzie Smoczej Jamy, w tym naturalnych otworów jaskini, a także w wyglądzie sąsiednich elementów zespołu Wzgórza Wawelskiego (fortyfikacje kleszczowe, taras widokowy, itd.). Zabezpieczenie winno umożliwić dalsze bezpieczne udostępnienie turystyczne jaskini z możliwością przyszłego rozszerzenia udostępnienia o przestrzeń rezerwatową nad Smoczą Jamą.
4. Dla zapewnienia skutecznej ochrony Smoczej Jamy projekt zabezpieczenia winien obejmować także jej otoczenie, w szczególności wyjście z jaskini (w nawiązaniu do zatwierdzonej koncepcji rewaloryzacji stoków i otoczenia Wawelu z 2006-2007 r.), przestrzeń rezerwatową (bezpośrednio nad jaskinią i w jej sąsiedztwie, pomiędzy budynkiem nr 8 i fortyfikacjami kleszczowymi). W szczególności dotyczy to zakresu zabezpieczenia przeciwwilgociowego. Projekt winien obejmować także pełną problematykę instalacji umożliwiających udostępnienie i monitoring całego zespołu.
5. Nowe, widoczne elementy niezbędne dla zabezpieczenia jaskini i rezerwatów oraz udostępnienia tego zespołu winny mieć formę i kolorystykę nieagresywną, zgodną z całością zagospodarowania Wzgórza Wawelskiego, z preferencją dla materiałów tradycyjnych, zgodnych z charakterem miejsca.
6. Z uwagi na wartości zabytkowe wymienione w p. 2 w trakcie zabezpieczania niezbędne jest prowadzenie nadzoru w zakresie badań archeologicznych i architektonicznych (w zakresie wynikającym z ingerencji w warstwy archeologiczne i zabytkowe struktury budowlane) oraz

sporządzenie odpowiedniej dokumentacji prac, zgodnej ze standardem dla obiektów zabytkowych.

7. Z uwagi na status zabytku opisany w p. 1 wymagane jest uzgodnienie konserwatorskie projektu zabezpieczenia oraz uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego na wykonanie prac.
8. Wytyczne dotyczące istniejących form architektonicznych w obrębie Smoczey Jamy oraz wyjścia z jaskini w obrębie naturalnego górotworu:

- 1) Korytarz wyjściowy (obecnie wyjście ze Smoczey Jamy):

Niezbędne jest wykonanie wzmocnienia górotworu wokół wejścia (mocno zwietrzała skała wapienna z tendencją do odspojień). Sugeruje się wykonanie zabezpieczenia z użyciem materiału naturalnego wapiennego, scalonego z otoczeniem, imitującego naturalny otwór w skale wapiennej. Zakres ingerencji obejmuje obszar pomiędzy wyjściem naturalnym a wtórnie użytym portalem gotyckim.

- 2) Filary z licem ceglanym

Należy wykonać wzmocnienie struktury, zdegradowane cegły i spoiny wymienić (z zachowaniem rodzaju materiału, kolorystyki, itd.).

- 3) Schody przy ścianie szybu

Balustradę przy schodach (wprowadzoną współcześnie) należy wymienić na nową, spełniającą wymagania techniczne, o prostej formie. Konserwacja schodów i lica ściany ceglanej tworzącej szyb – podobnie jak w przypadku filarów.

- 4) W przypadku potrzeby zastosowania nowych stempli sugeruje się powtórzenie rozwiązania z komory Grabowskiego w postaci betonowych filarów w obudowie drewnianej.

Kraków, maj 2018 r.

Opracowanie: *Beata Lwilk - Lasy*

Małgorzata Bulucha

aleksandra Opatowska

Zatwierdzenie:

Z up. Wojewody
Konserwator Zabytków
Województwa Wielkopolskiego
Jan Ostrowski
Prof. dr hab. Jan Ostrowski